Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиин, арадай үмэнэхи харюусалгаяа бүрин мэдэржэ, шэн ригтойгоор ажаллан, мяха, һүнэй талаар хүн зоной хэрэглэмжые бүрин хангадаг болохоор мал алай ашаг шэмые арьбадхан элбэгжүүлхэ ёһотой. Колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд э зорилгоёо шиидхэжэ, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулхань лабтай.

(Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгаһаа)

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 143 (9897) | 1962 оной июниин 19, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Манай республикын хүдөө тосхоной бүхы ажалшад партиин ЦК-гай, Советскэ правительствын Хандалгые ехэтэ һайшаан угтаад, энээндэ харюу болгон тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байна.

Колхозуудай, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдтэ, колхоз, совхозуудай йлэдбэрнин управлэнинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, партийна болон комсомолой организацинуудта, лхозууд ба совхозуудай коммунистнууд болон комсомолшуудта, хүдөө тосхоной бүхы ажалшадта

ОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ

Х А Н Д А Л Г А

дэтэ нүхэдүүд!

етскэ Союзай Коммунис партиин Центральна тет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет мяха, маһо худалдан абалгын сэнгые дээшэлүүлхэ туиидхэбэри һаяхан гаргаа. Энэмнай хүдөө ажапродуктнуудые үйлэдбэрилэн абалга түргэнөөр олгохын аша туһада зорюулагдаһан шухала эн болоно. Хүдэлмэришэн анги, колхозно таряа совет интеллигенци энэ шиидхэбэриин тон а байһые ойлгохо, һайшааха байха гэжэ парвительство этигэһэн юм. Манай ороной ажалимээр лэ хандаа. Совет хүнүүд КПСС-эй Цент Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эбэрие һайшаагаад, колхознигууд болон совай хүдэлмэришэд арад түмэнэй дэмжэлгэдэ ээн, арга боломжоёо хүсэд бүрин хэрэглэжэ а, мяха, һү абалгые эрид ехээр нэмээхэ гэһэн, одуктнуудай талаар хүн зоной хэрэглэмжые хангаха арга олгохо байха гэһэн найдал мэ.

эй, гахайн, хониной, шубуунай мяха худалдан н сэнгые дунда жэшээгээр 35 процент дээшэдэ, колхозуудай абадаг олзо доход дээрэнь мүнгөөр 1 миллиард үлүүтэй түхэриг гэхэ гү, ушан мүнгөөр 10 миллиард үлүүтэй түхэриг э байна. Хүндэтэ нүхэдүүд, энэмнай колхозно лалтада ехэхэн дэмжэлгэ болохонь лабтай. огой ушар удхые һайнаар ойлгохын тулада имэ ушар һануулха шухала гэбэл: 1953 ондо ажахын бүхы һалбаринуудһаа колхозуудай олзо доходынь 50 миллиард түхэригһөө доойһан юм. Харин мүнөө мяха худалдан абалгын л дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр колхозууднай 10 ард үлүүтэй түхэригэй олзодо хүртэхэ болоно.

а, тоһо худалдан абалгын сэнгые дээшэлүүладал колхозууд, совхозуудта үзүүлэгдэдэг маьна туһаламжын зарим хубинь лэ болоно гэолон тэмдэглэхые КПСС-эй Центральна Ко- СССР-эй Министрнүүдэй Совет шухалада тоо-

э ажахымнай бүхы партиин, совет арадай агүй халуун анхарал доро хүгжэкэ гэжэ совет й ажалшад һайн мэдэнэ. Бюджедэй талаар гдоһон мэдээжэ мүнгэ зөөриин нэмэхынь хар, машинануудай, үйлэдбэриин шанартай бурнуудай үнэ сэнгэй хямдарһан дээрэһээ колнилээд ехэ нэмэлтэ мүнгэ зөөри абана.

эгшэ жэлдэ хүдөө ажахын машинануудай, затиин, горючиин сэн хямдаруулагдаһан, олзын талаар хүнгэлэлтэнүүд тогтоогдоһон байгаа. үндэһөөр ороной колхозуудта жэл соо 900 н түхэригэй алмалта хэгдэнэ. Энэ жэлэй оветскэ правительство колхозуудта үгтэхэ н материалай, металл болон металлаар бүэн зүйлнүүдэй сэнгые хямдаруулха тухай бэри гаргаа һэн. Энэнь жэл соо 250 миллион эй алмалта үгэхэ. Тэрээнһээ гадна, совхозууд алда зорюулжа капитальна барилга хэхын 0 миллион түхэригэй хэмжээтэй мүнгэ нэ абаа. Тиимэ болохолоороо, эдэ материал сэнгэй хямдарһан, мал ажалай хэрэглэлдэ а нэмэлтэ һомололгын хэгдэһэн дээрэһээ, жахымнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа гадуур ард 360 миллион түхэриг (хуушан мүнгөөр иард 600 миллион түхэриг) мүнгэ абахань.

й ороной коммунис байгуулалтын асари ехэ ма бэелүүлжэ, өөрыгөө хамгаалха хэрэг хижүүлжэ байхадань, хүдөө ажахыда зорюу хэдэн миллиард түхэриг нэмэжэ олохо бэшэ байгаа. Тиибэшье манай гүрэн, парти ад зон тиимэ мүнгэ һомолхо арга боломжо дэлмэришэд, алба хаагшад, совет интеллилынгөө бюджедэй мүнгэнһөө зарим хубииень хүдөө ажахыда үзүүлэгдэдэг туһаламжые фермэнүүдые бариха ба оньһожоруулха, үбэл элбэгжүүлхээр эрхим һайн эрхэ нүхэсэл малша хүдэлмэрилэгшэдэй ажалайнгаа үрэ урмашалгые бүри ехэ болгохо гэжэ оролдоно. лга эсэсэй һүүлдэ мяха, һү болон хүдөө ажа- ад продуктнуудые абалгаяа түргэн саг соо дэ туһалхань дамжаггүй. Гүрэнэй, бүхы ной зүгһөө хүдөө ажахыда үзүүлдэг туһа- бад гэмэ, яһала мэдэрмээр байна, бодото э үгэхэ ёһотой.

ура мүнөө, мяха худалдан абалгын сэнгэй дээшэлүүлэгдэмсээр, машина, горючи, запас частиин сэнгэй хямдаруулагдамсаар, мал ажал хохидолдо орохоёо болихо, ажал хэрэг онсо хүсэлэлгэгүйгөөр шууд хүгжэхэ гэжэ бодобол, ехэхэн эндүүрэл болохо гээшэ. Колхозуудай экономикын ургалтые, продукци ехээр үйлэдбэрилгые имагтал худалдан абалгын сэнгүүдтэй холбодог хүнүүд хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй дунда үсөөн бэшэ бии гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье юумэ худалдан абалгын сэнгэй хэм хэмжээн үйлэдбэреэ оролдосотойгоор хүгжөөхэ ябадалда бага бэшэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь элитэ. Теэд гансал худалдан абалгын үндэр сэндэ найдаад һуубал, үйлэдбэриин бусад шиидхэхы арга нүхэсэлнүүд тухай мартаһан, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ саашанхи арга боломжодо этигэхээ болиһон удхатай болохо байна.

Иимэ һанал бодол колхозуудта ехэ хохидол ушаруулжа болохо, хүдөө ажахын талаар партиин табиһан тон шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ һаад тойбо татажа магадгүй.

Иимэ ябадал тохёолдуулжа яашье болохогүй. Хэрбээ колхоз болон совхозууд иимэ туһаламжые зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүй һаань, мал ажалай ашаг шэмэ арьбадхаха арга боломжоёо түргэнөөр бэелүүлжэ шадаагүй һаань, арад зон ушар удхыень ойлгохогүй.

Тиимэһээ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдтэ, механизаторнууд, мэргэжэлтэд ба эрдэмтэдтэ, коммунистнууд болон комсомолшуудта, хүдөө тосхоной бүхы ажалшадта хандажа, мал ажалаа саашадань хүгжөөхэ эгээн шухала асуудалнууд тухай сэхэ хөөрэлдэхэ гэжэ шиидээ.

Колхоз, совхоз бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд, бүхы ажалшад мүнөө бии байгаа шэнэ арга боломжонуудые хараада абалсан, мяха, һү, мал ажалай бусад продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилэн абаха тодорхой түсэб түбхын түрүүн зохёохо ёһотой гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

Энэ түсэбэй үндэһэ болгон иимэ зорилго табигдаха ёһотой гэбэл: тус зорилгын түрүүшынь шатада таряалангай газарай 100 гектар бүридэ 75 центнер, бусад эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер мяха абаха. Иимэ хэм хэмжээндэ хүрэһэн ажахынууд бүри саашаа дабшажа, дурсагдаһан зорилгын хоёрдохи, гурбадахи шатануудта орохо — таряалангай газарай 100 гектар бүридэ 100, 150 центнер мяха абаха болоно.

Мяха бүри ехээр абаха тодорхой түсэбтэй байха гээшэ ямар ушартайб? Колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд колхознигуудтай, совхозуудай хүдэлмэришэдтэй хамтадаа ажахын арга боломжые һайтар шэнжэлэн мэдэхэ, июль, август соо, энэ жэлэй саашанхи һарануудта юу хэхэб, 1963 ондо ямар юумэ бүтээхэб гэжэ хараалха гэһэн удхатай. Мяха абалгаар бэелүүлэгдэхэ зорилгын түрүүшын шатань хэзээ дүүргэгдэхэб, ондоогоор хэлэбэл, таряалангай газарай 100 гектар бүридэ 75 центнер, бусад эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 16 центнер мяхан хэзээ абтахаб, мүнөө жэлдэ, мүн ерэхэ жэлдэ дээдэ заханьхэды шэнээн толгой мал шахахаб, энээнэй тулада хэды шэнээн, ямар тэжээл хэрэгтэй болохоб гэжэ тодорхойлон гаргаха, тэжээл бэлэдхэлгын түлөө хэн харюусахаб гэжэ тогтоохо шухала.

Хэрбээ колхоз, совхоз бүхэнэй хүсэд хүрэхэ тэжээлтэй болоод лэ байгаа һаань, мал ажалай талаар хараалагдаһан бодомжонууд бэелүүлэгдэхэ гэжэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд батаар ойлгохо зэргэтэй.

Үнөөр хямда тэжээлтэй болоод, мал ажалдахи хүндэ хүдэлмэриин оньһожоруулагдаад байбал, хямда сэнтэй мяха, һү элбэг ехээр абаха арга бии болохо. Хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй болоол һаа, мяха, һүнэй өөрэйнь үнэ сэнгые хямдаруулжа, тэрэниие бүри ехээр абадаг болоно, колхозууд ба колхознигуудай олзые арьбадхажа шадагдаха. Хэрбээ мал ажалай продуктнуудай үнэ сэнгэй мүнөөнэйнгөө хэм хэмжээндэ үлөө һаань, худалдан абалгын эгээн үндэр сэншье зохихо үрэ үгэжэ шадахагүй гэжэ колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ойлгохо ёһотой. Мүнөө зарим колхозуудай мал ажал тон ахир муугаар эрхилэгдэнэ, тиигээд мяха абахын тула ехэ хүсэн, ехэ тэжээл гаргагдана, худалдан абалгын шэнэ сэнгээршье тэрэнэй бүглэгдэхэгүй байһыень хараада абаха хэрэгтэй.

Ямар арга оно бии гээшэб гэһэн асуудал гарана. Колхозууд болон совхозуудтахи ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй, үнөөр хямда тэжээл бэлэдхэжэ абаһанай, фермэнүүдээ оньһожоруулһанай үндэһөөр лэ тиимэ арга олдохо байна.

Иимэл аргаар түрүү ажахынууд хүгжэнэ. Мүнөөнэй худалдан абалгын сэн мал ажалһаа абтадаг олзо орошые бүри ехэ болгохо арга олгоно. Мяха, һүнэй өөрынь үнэ сэнгэй хямда байха тума юумэ худалдан абалгын шэнэ сэнгэй улам ехэ үрэ үгэхэнь элитэ.

Тиимэл ушарһаа партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хүдөө тосхоной ажалшад, таанадта хандан, иигэжэ хэлэнэ: юумэ худалдан абалгын сэнгые дээшэлүүлһэн ушар мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмын өөрынь үнэ сэн хямдаруулхын түлөө тэмсэлые һуларуулхагүй, харин центнер мяха, һү абахын түлөө гаргагдадаг хүсэн ба зөөри бага болгохо хэрэгые тон шухала, хойшолуулашагүй зорилго болгон табина.

Хамтын мал ажалые шадамар бэрхээр эрхилдэг колхозууд болон совхозуудай дүй дүршэлые мал ажал хүгжөөхын түлөө тэмсэлдээ эрхим һайнаар хэрэглэхэ шухала.

Запорожско областиин Васильевска районой «Перемога» совхоз эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүридэ 63 толгой үхэртэй байжа, мяха, һү абалгаяа жэл бүри арьбадхан нэмээнэ. Малаа хямда сэнтэй кукурузын силосээр тэжээдэг, фермэнүүдтээ оньһон арга үргэнөөр хэрэглэдэг дээрэһээнь, центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 1961 ондо оройдоо 6 түхэриг 88 мүнгэн, харин тушаалгын сэн 10 түхэриг 60 мүнгэн болоһон байгаа. Энэ совхоз һүнэй центнер бүриһөө 4 түхэриг шахуу, харин бүхы мал ажалһаа 153 мянган түхэригэй ашаг олзо ажахыдаа оруулһан байна.

Краснодарай хизаарай Тимашевска районой «Кубанец» совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ таряалангай газарай 100 гектар бүридэ 209 центнер гахайн мяха (тэжээгдэн нэмэһэн шэгнүүрэйнь центнерэй түлөө 60 түхэриг 10 мүнгэнэй хэмжээтэй өөрын үнэ сэнтэйгээр) абаһан байна.

Ростовско областиин «Гигант» совхоздо гахайн центнер мяханай өөрынь үнэ сэн 62 түхэриг 44 мүнгэтэ болоо.

Хмельницкэ областиин Дунаевскэ районой «Украина» колхоздо үхэр шахалга һайнаар эмхидхэгдэнхэй. 1961 ондо эдлүүриин газарай 100 гектарта 60 шахуу центнер мяха (үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээр) абаһан, тиихэдэ тэжээгдэн нэмэһэн центнерэй өөрынь үнэ сэн 65 түхэриг 32 мүнгэн болоһон байгаа. Энэ жэлэй 5 һарын турша соо тус колхоз дунда жэшээгээр толгой бүриин 280 килограмм татадаг 1440 эрэ бүруу шахажа, гүрэндөө худалдаһан байна.

Ороной ондоошье районуудһаа иимэшүү жэшээнүүдые дурдажа боломоор. Худалдан абалгын шэнэ сэнгүүдэй үндэһөөр, ороной зоно бүхэндэ мал ажалаа гарзагүйгөөр хүгжөөхэ, бүри ехэ мяха, һү абаха арга боломжо бии гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. Зүгөөр энээнэй тула колхозууд, совхозуудта бии байһан бүхы арга боломжые бүрин ашаглаха шухала.

Мяха, һү бүри ехээр абахын, тэдэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын түлөө тэмсэлдэ ямар юумэн гол шухала байнаб?

Мал ажалдахи гол шухала юумэнь тэжээл болоно гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет нэгэтэ бэшэ заадаг байгаа. Тэжээлэй бии һаань—малшье байха, мяхан, һүншье абтаха. Иимэ байһыень түрүү ажахынуудай жэшээ гэршэлэн харуулна.

Курска областиин Калиновка тосхоной колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ таряалангай газарай 100 гектар бүридэ 76 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ 17 центнер мяха абаһан юм. Энэ жэлдэ тус колхоз таряалангай газарай 100 гектар бүридэ 91 центнер, бусад эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 19 центнер мяха абаха. Үнгэрэгшэ жэл 100 гектар бүридэ 527 центнер һү абаһан байгаа. Энэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 575 центнер һү абахаар хараална.

Иимэ амжалтанууд юун дээрэһээ туйлагдааб гэхэдэ, энэ колхоз кукуруза, саахарай свёкло болон бусад үрэ шэмэ ехэтэй ургамалнуудые тарижа, хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангагдана. Мүнөө жэл таряалангайнгаа газарай 20 процентые кукуруза тарихаар илгаһан, малай тэжээл болгохын тула 248 гектарта саахарай свёкло, 60 гектарта морковь, 256 гектарта

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

ЗАПОРОЖСКО ОБЛАСТЬ. Васильевска районой «Перемога» совхозой малшад энэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө 650 центнер һү абахын түлөө тэмсэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү һаалишад Евдокия Швачка, Дарья Стенная, Ирина Коровина, Александра Нукрикнян гэгшэд һааһан һүеэ тушаажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Колхозууд, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй худэлмэришэдтэ, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдтэ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениинуудэй худэлмэрилэгшэдтэ, партийна болон комсомолой организацинуудт колхозууд ба совхозуудай коммунистнууд болон комсомолшуудта, хүдөө тосхоной бүхы ажалшадт

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ

ХАНДАЛГА

(Түгэсхэл. 1-дэхи нюурай үргэлжэлэл)

тэжээлэй бобы тариһан байна. 322 гектар газартань горох таригдаа. Эндэхи колхознигууд кукурузын гектар бүриһөө 700 центнер буурсагтай ногоон эшэ набша, саахарай свёклын—350 центнер, морковиин—270 центнер, тэжээлэй бобын—24 центнер ороoho ургуулжа абахын түлөө тэмсэжэ байна. Энэнь тэжээлэй ургамалнуудые тариһан газарай гектар бүриһөө 9—9,5 мянган тэжээлэй единицэ абаха арга олгохо.

Тарялангай газарай гектар бүриһөө ажахымнай тэжээлэй хэды единицэ абахаб, ямар ургамал ажалай ашые харюулмаар хэмжээтэй тэжээл үгэхэб гэжэ колхоз, совхоз бүхэндэ тоолон гаргадаг байхаар хүдэлмэреэ эмхидхэхэ ёһотойбди. Иимээр лэ хандаад байбал, колхозууд, совхозуудай бодото баялиг болохо кукурузын, саахарай свёклын, горохой, мүн бусад һайн ургамалнуудай удха шанарые зүбөөр сэгнэжэ шадагдаха.

Хүдөө нютагай ажалшад энэ хабартаа һайнаар ажаллаа. Олохон колхоз, совхозууд КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, тарилгынгаа талмайн хубаарилгые хубилгаад, ногоо таридаг гуримай хойшолонгуудые эрид шууд усадхажа байна.

Мүнөө жэлдэ орон доторхи 34 миллион үлүүтэй гектар газарта кукуруза таригдаа, энэмнай нёдондонойхиһоо 10,7 миллион гектараар дээшэ болоно. 8 миллион 590 мянган гектар талмайда таригдаһан кукурузаһаа ороoho абахаар ургуулагдажа байнхай. Малай тэжээл болгохын тула 2680 мянган гектар—1961 онойхиһоо 2,2 дахин ехэ саахарай свёкло таригдаа. Мүн 4,5 миллион гектар горох, 700 мянган үлүүтэй гектар бобы таригданхай.

Энэмнай һайн лэ гээшэ. Теэд тарилгын талмайе үргэдхэһэн ябадал элдэб тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэ зорилгые шиидхэжэ үшөөл шадахагүй байна. Кукуруза ехээр тарижа болохо, теэд үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ хэдэ хэдэн областьнуудта үзэгдэһэн шэнгеэр гектар бүриин 100—120 центнер ногоо абабал, тэжээл элбэгжүүлхэм гэжэ бодохын аргагүй. Тиимэ ушарһаа буурсагтай кукурузын, саахарай свёклын, морковиин, горохой, тэжээлэй бобын үндэр баян ургаса абаха гээшэ колхоз, совхоз бүхэндэ мүнөө бэелүүлэгдэхэ тон шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Мал ажалые түргөөр хүгжөөлгэ түбхын түрүүн ороoho таряа бүри ехээр ургуулан абалгаһаа, кукурузын, саахарай свёклын, бобын түрэлэй ба бусад ургамалнуудай элбэг ехэ ургаса абалгаһаа дулдыдаха гэжэ бүхы эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудай, совхозуудай бүхы хүдэлмэришэдэй ойлгохын тула партийна организацинууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд улад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха ёһотой.

Мал ажалай ашаг шэмэ абалгаар хараалагдаһан ойрын зорилгонуудые бэелүүлхын тулада хэды шэнээн тэжээл хэрэгтэй болохоб гэһэн бодомжонууд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зональна зүблөөнүүд дээрэ дурдагдаһан байгаа. Тэжээл ехээр бэлэдхэхэ бодомжонууд мүнөө ажахы бүхэндэ бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Ороной олонхи районуудта кукурузын, саахарай свёклын, мүн бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха аятай зохид эрхэ байдал бии болоо. Һайнаар ажаллаад байбал, үбэлдөө хүрэхэ үбһэ тэжээлээр адууһа малаа хангахаһаа гадна, адагтаа жэл хахад соо хэрэглэхэ тэжээлэй нөөсэ бии болгохо аргатайбди.

Элбэг баян ургаса абахын тулада оролдосотой нэтэрүүгээр ажаллаха, тарилгын, түбхын түрүүн кукурузын, саахарай свёклын хойноһоо харууһалга һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин энэ шухала һалбарида эзэн бусаар хандадаг ябадалые усадхаха шухала. Кукурузын, саахарай свёклын гектар бүхэн оролдосотой һайн эзэтэй байха ёһотой. Эдэ һайн ургамалнуудай тарилга механизаторнуудта даалгажа үгтэхэ, тэдэнэй зурууд хоорондын элдүүрилгэ наринаар эмхидхэгдэхэ зэргэтэй.

Элэ ургамалнуудай баян ургаса абаһанай түлөө ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ гурим тодорхойлон зохёохыень колхозууд, совхозуудта КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һанамжалан дурадхана. Колхозууд, совхозууд кукурузын силосээр, саахарай свёклоор элбэг байбал, мал ажалай ашаг шэмые бүри ехээр абаха нөөсэ арга боломжоёо хүсэндэнь оруулжа шадаха байна. Энэ арга боломжонуудаа хэрэглэлгэдэнь хүдөөгэй коммунистнууд, комсомолшуудай, бүхы колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй анхарал хандуулхые партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет шухалада тоолоно.

Түбхын түрүүндэ гахай үсхэбэрилгые хүгжөөхэ замаар шууд дабшаха шухала. Гахай гээшэ түргөөр томо болодог мал юм. Шахалганда табихаар шухала тоотой поршоонхонуудые түргэн болзор соо абтажа шадагдаха байна. Украинын, Белоруссиин, Прибалтикын республикануудай, Хойто Кавказай районуудай, түбэй хара хүрьһэтэ, түбэй областьнуудай, Сибириин ба России Федерациин бусад нютагуудай колхозууд, совхозууд гахай үсхэлгын талаар баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тарялангай газарай 1—2 гектар бүридэ 100 килограмм тухай шэгнүүртэй адагынь нэгэ гахай шахажа, гүрэндэ худалдахын түлөө тэмсэхэ гээшэ эдэ районуудтахи ажалшадай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Түрүү ажахынууд энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, Киевскэ областиин Гребенковско районой колхозууд энэ жэлдэ гахайн мяха абалгаяа гурба дахин нэмэхэнь. Тэдэнэр жэлэй туршада 28.000 гахай гэхэ гү, али тарялангай газарай гектар бүриин нэжээд гахай шахаха. Тус районой колхозуудтахи тарялангай 100 гектар бүридэ гахайн мяха шахажа абалга (үүсэлмэл шэгнүүрээр) 67,8 центнер болохо байна.

Бодо үхэр торьдон шахаха, мүн шубуу бүри олоор үдхэхэ гээшэ мяха ехээр абалгын шухала нөөсэ арга болоно. Ажахын энэ ашаг ехэтэй һалбаринуудые хүгжөөхэ таатай зохид эрхэ нүхэсэл, арга боломжонууд ороной бүхы нютагуудта бии.

Россин Федерациин хара хүрьһэгүй газартай зонын, Украинын, Белоруссиин ССР-эй, Прибалтикын республикануудай, модото талын, модолиг нютагуудай колхозууд болон совхозууд мяха, ноoho ехээр үгэдэг, романовска үүлтэрэй хонидые үсхэхын тула байгаалиин ба ажахын аятай зохид байдалтай. Тиигэбэшье, һүүлэй жэлнүүдтэ энэ һалбарида анхаралаа багаар табидаг болоһон, илангаяа Ярославска, Пермскэ, Свердловско, Московско, Ленинградска, мүн бусад областьнуудай олохон колхоз, совхозуудта хонидой тоо толгой, хониной мяха, ноoho, арһа абалга ехээр хороһон байна. Зарим колхозууд, совхозуудтахи хониной фермэнүүд усадхагдашоо.

Эдэ нютагуудта, мүн бусад хэдэ хэдэн районуудта газар ехээр хахалһанһаа хони үсхэлгэдэ һаад ушарна гэжэ олохон хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд буруугаар тоолодог, хээрын бэлшээреэр элбэг лэ байбал — хони үсхэжэ болохо гэжэ эндүүтэйгээр ойлгодог байгаа.

Гэхэ зуура баян ургасатай культурануудай — кукурузын, саахарай свёклын, горохой, тэжээлэй бобын тарилга үргэдхэхэдэ, хонидой тоо толгойе ехээр олошоруулха, хониин ажалай ашаг шэмые арьбадхахын тула шухала найдабаритай үндэһэ һуури болохо байһыень эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай дүй дүршэл, түрүү ажахынуудай бодото хэрэг үнэншэмэ тодоор гэршэлнэ.

Кукуруза, бобын түрэлэй ба бусад ургамалнуудые ашаглажа, малаа силосээр тэжээдэг болоходошье, хэдэ хэдэн областьнууд дотор газарай ехээр хахалагдабашье, хониин ажал амжалтатайгаар хүгжөөхэ хэрэгтэ һаад ушархагүй байһыень түрүү колхозууд, совхозуудай дүй дүршэл харуулаа. Алтайн хизаарай «Страна Советов» колхоздо, «Степной» гэжэ совхоздо, Ставрополиин хизаарай «Россия» колхоздо, «Советское руно» совхоздо, Воронежско областиин Тимирязевай нэрэмжэтэ колхоздо, мүн бусад ажахынуудта жэл соо толгой бүриин 5—7 центнер хүрэтэр кукурузын, кукуруза ба бобын силос хонидто эдюулэгдэдэг байна. Тиигэһэнэй ашаар хонидойнь тоо ехээр олошорно. Жэшээлхэдэ, «Страна Советов» колхоз 10 мянга гаран хонитой юм. Энэ жэлэй эсэс тээшэ тус колхоз тарялангайнгаа гектар бүридэ нэжээд хонитой болохо.

Шэнэ газар элдүүрилһэн нютагуудай совхозууд, колхозуудта мал ажал хүгжөөлгэ хадаа мяха, һү болон бусад продуктнуудые бүри ехээр абаха ехэ нөөсэ арга мүн. Шэнэ газартахи ажахынуудай үмэнэ түрүүшын шатада иимэ гол зорилго табигдаһан гэбэл: шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха, орондоо хямда сэнтэй ороoho таряа үгэхэ болоно. Гэхэ зуура шэнэ газар дээрэ гансал ороoho таряа ургуулаад байжа болохогүй. Таряа ехээр ургуулжа абахатаяа хамта мал ажал түргөөр хүгжөөхэ ёһотой. Ажахыгаа хүгжөөлгын талаар гансахан шэглэл абабал, үйлэдбэридэ ехэхэн хохидол ушарха, тиигээд оромнай мал ажалай ашаг шэмэ ехээр дутуу абаха болоно. Эндэ үхэрэй, гахайн, хониной, шубуунай мяха ехээр абадаг болохо арга бии.

Целиннэ хизаарай совхозууд, колхозуудта мяха, һү абаһыень 1955 онойхитой жэшэбэл, 1961 ондо оройдоо 11 процентээр нэмэһэн, 1960 онойхиһоо хорошоһониинь тон болошогүй, буруу ябадал мүн гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. Хизаарай совхозууд, колхозуудтахи хонидой тоо үнгэрэгшэ жэлдэ 49 мянган толгойгоор хороһон, 642 совхозой 113-ниинь хонигүй байһаар.

Гэхэ зуура түрүү ажахынууд бусад малнуудай хажуугаар хонидые амжалтатайгаар үсхэдэг, тиигээд энэ һалбариһаа ехэ олзо доход оруулдаг байна. 1954 ондо тогтоогдоһон «Самарский» гэжэ совхоз 40 мянга шахуу гектар тарялангай газартай. Жэлэй эхеэр эндэ 20 мянга үлүүтэй хонид бии байгаа. 1961 ондо хониин ажалһаа 50 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулаа.

Энэ зоныһ ажахы бүхэндэ ямар тэжээл бэлэдхэбэл, ямар рацион хэрэглэбэл, үхэрэй, гахайн, хониной, шубуунай мяха тон хямда сэнтэйгээр абажа болохоб гэжэ һайтар бодомжолхо хэрэгтэй. Экономическа талаараа һайтар бодомжологдоһон, мал тэжээлгын рационууд мал ажалдахи түрүүшын шухала зүйл болохо ёһотой. Ороной элдэб зононуудтахи манай эрдэм шэнжэлэлгын институдуудай, туршалгын станцинуудай, туршалгын-жэшээтэ ажахынуудай суглууһан дүй дүршэл, түрүү арга хадаа колхозууд болон совхозуудай баримталан дабшаха ёһотой замые элирхэйлэн харуулна. Мяха абалгаяа түргөөр ехэ болгохо, тэрэнэй өөрынь үные хямдаруулха ябадал тэжээлэй рациондо кукуруза, саахарай свёкло, бобын түрэлэй ургамалнуудые ехээр хэрэглэбэл туйлагдаха байна.

Жэшээлхэдэ, Украинын ССР-эй модото талын, модолиг нютагуудта (4-һөө 7—8 һара хүрэтэрхи наһатай) гахайнуудые ехэнхидээ саахарай свёклын, буурсаггайгаар силослэгдэһэн кукурузын, морковиин, бобын түрэлэй ургамалнуудай ногоон эшэ набшын орэһон рационоор торьложо тэжээхэ, саашадаа шахахада һайн үрэ үгэһэн байна. Полтавска областиин Хорольско районой «Заря коммунизма» колхоз 1961 ондо 6.713 гахай шахаһан юм. Шахагдажа байха үе соогоо тэдэнь сүүдхэ бүри дунда жэшээгээр 460 граммаар шэгнүүрээ нэмээһэн, тиигээд центнер нэмэлтын өөрынь үнэ сэн 48 түхэриг 20 мүнгэтэ болоһон байгаа. Гахай шахахын тула холижо буйлууһан силос ехээр хэрэглэгдэнэ. Тэрэнэй 60 процентнь һүн элеэтэй болоһон кукуруза, 25—30 процентнь саахарай свёкло, 10-аад процентнь бобын түрэлэй ургамалнуудай ногоон эшэ набша болоно.

УССР-эй модото талын, модолиг нютагуудай мал ажал шэнжэлхэ эрдэм-шэнжэлэлгын институтда 43 процент саахарай свёклын ороһон рационоор гахайнуудые шахахадань, тэдэнэй толгой бүриин сүүдхэ соохи дунда жэшээнэй нэмэлтэ 540 грамм болоһон, килограммаар шэгнүүрэйнь нэмэлгэдэ 4,4 тэжээлэй единицэ гаргагдаһан байна. 1 центнер нэмэһэнэй түлөө өөрынь үнэ сэн 42 түхэриг шахуу болоо.

КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет эгээн хямда сэнтэй продукци элбэг ехээр абаха арга олгохоор, мал тэжээхэ эрдэм ухаагаар һайтар бодомжологдоһон, ашагтай туһатай нормонуудые ажахы бүхэндөө тодорхойлон зохёохыень уряалжа, колхозууд, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, эрдэмтэд, мэргэжэлтэдтэ, үйлэдбэриин управлениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хандана.

Мал ажалаа ашаг ехэтэйгээр, эрхим һайнаар хүгжөөн, мяха, һү абалгаяа жэл бүри ехэ болгожо байһан ажахынуудай дүй дүршэлые колхозууд, совхозууд түбхын түрүүн шудалха ёһотой. Үхэрэй, хониной, гахайн мяханай, һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн, шубуунай мяхан ба үндэгэнэй өөрынь үнэ сэн ямар юумэнһээ бүридэнэб гэжэ һайн мэдэхэ хэрэгтэй.

Совхозуудай директорнүүдһээ, колхозуудай түрүүлэгшэнэрһээ, мэргэжэлтэдһээ гадна, мүн үйлэдбэриин управлениинүүд эдэ асуудалнуудые һайтар шэнжэлхэ, мал ажал эрхилхэ түрүү аргануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгын түлөө харюусаха ёһотой. Эдэнэр областиин, республикын эрхим ажахынуудай дүй дүршэл шудалха, мүн түрүү колхозууд болон совхозуудай дүй дүршэлэй үндэһөөр хүдэлмэрилэгшэ бүхэниие һургаха, үйлэдбэри эмхидхэлгын тон түрүү аргануудта колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые һургаха, харин нюдэ балай ябахагүй ёһотой. Түрүү колхозууд, совхозуудай эрхим туйлалтанууд бүгэдэндэ түшэг тулгуури, жэшээ болохо ёһотой.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахыда хүдэлмэрилдэг эрдэмтэдтэ үгэеэ зорюулан, хандана. Мяха, һү бүри ехээр абадаг болохо зорилгонуудые шиидхэхын түлөө хүдөө тосхоной бүхы ажалшадтай хамта эрид шууд тэмсэхэ, хүдөө ажахые эрхилхэ эрдэм ухаанай заабаринуудые зохёожо, колхозуудта һанамжалан дурадхаха, шэнэ сортын ургамалнуудые, эрхим үүлтэрэй малнуудые бии болгохо, шэнэ машинануудые зохёохо, хүдөө ажахын үйлэдбэриин агротехникэ ба технологиие улам һайжаруулха, колхозууд, совхозуудтахи ажалай бүтээсын улам дээшэлхын тулада шухала бүхы юумэ хэхэ гээшэ нүхэд эрдэмтэд, таанарай уялга болоно. Эрдэмтэ хүн өөрынгөө туйлалтые һанамжалан дурадхахаһаа гадна, тэдэнээ үйлэдбэридэ оролдосотой шударгыгаар нэбтэрүүлхэ уялгатай. Энэнь колхозууд, совхозуудтай бүри нягта холбоотой байхые эрдэмтэдһээ эринэ. Поли ба фермэнүүд — эрдэмтын эрхим лаборатори мүн.

Мүнөө, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудта баян дүй дүршэлэй элбэгээр суглараһан сагта, колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ ажалай эрхим туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ ябадал тон шухала удха шанартай болонхой.

Энэ талаар эмхидхэлэй горьтой хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. СССР-эй Хүдөө ажахын министерство эрдэм шэнжэлэлгын институдуудые, туршалгын станцинуудые һайнаар хүтэлбэрилхэ, эрдэмтэд ямар асуудалнуудые шэнжэлжэ байнаб гэжэ мэдэхэ, эгээн һайн тодорхойлгонууд ба туйлалтануудые шэлэн абажа, колхозууд, совхозуудаар дэлгэрүүлхын тула үйлэдбэриин управлениинүүдтэ һанамжалан дурадхаха ёһотой.

Үйлэдбэриин управлениинүүд тиимэ һанамжалганuудые абамсаараа колхозууд, совхозуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ уялгатай. Тиихэтээ хамта хүнүүдые шэлэн табиха, тэдэниие эрхим жэшээ дээрэ һургаха, шэнэ юумэ хэрэглэлгэдэнь эмхидхэлэй талаар туһалха шухала.

Техникэ шадамараар ашагладаг, машинанууд болон үйлэдбэриин технологиие улам һайжаруулдаг, ажалай эрхим дээдэ бүтээсэ туйлаха зам гаргадаг гайхамшаг механизаторнууд манайда олон. Үйлэдбэриин управлениинүүд, «Союзсельхозтехникын» зургаанууд тэдэ механизаторнуудай дүй дүршэлые сурталхо, нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ зэргэтэй.

«Союзсельхозтехникын» хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын үйлэдбэридэ машинанууд болон механизмуудые хэрэглэхэ, техникэ һайнаар ашаглаха һанамжа дурадхалнуудые үйлэдбэриин управлениинүүдтэ зорюулан, ходо зохёодог байха уялгатай.

Партийна организацинууд, үйлэдбэриин управлениинүүд эрдэм ухаанай туйлалта ба ажалай түрүү аргануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгын хойноһоо саг үргэлжэ хянажа байха ёһотой.

Фермэнүүдэй байра бариха, оньһожоруулхын т… колхозууд, совхозуудта ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэр… тэй. Байра барихада, мал ажалдахи хүндэ хүдэлм… оньһожоруулхада таатай зохид зунай сагые дэмы… гэргэхэгүйн тула оролдохо шухала.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Хүдөө ажахые хүгжөөхын тула партиин зүгһөө у… ехэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байһые совет хүн… һайн мэдэнэ, һайшаан сэгнэнэ. Ороoho таряа, … пок, саахарай свёкло, мяха, һү ба бусад продукт… дые ехээр абахын түлөө хүдөө нютагуудтахи … рүү хүдэлмэрилэгшэдэй али тухай оролдосотой н… рүүгээр тэмсэжэ байһыень манай арад мэдэнэ. … бэшье хүдөө ажахын талаар хэһэн юумэмнай уш… дутамаг байна. Хүдөө ажахын продуктнуудые аб… гаяа манай ороной мүнөөнэй хүгжэлтын хэм … жээндэ хүрэтэр богонихон болзор соо арьбадха… тулада эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, совхозу… хүдэлмэришэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, со… зуудай директорнууд, мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин … равлениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд саашадаа баа… шалга гарган ажаллаха ёһотой болоно.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет … ха, һү болон мал ажалай бусад продуктнуудые б… ехээр абадаг болохын тулада эмхидхэлэй ехэ хү… мэри ябуулхыень партийна организацинуудые уря… на. Мяха, һү ехээр абадаг болохо хэмжээнүүд к… хознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, мэ… жэлтэд ба эрдэмтэдэй хабаадалгатайгаар кол… совхоз бүхэндэ тодорхойлогдоһонойнь һүүлээр т… ниие партийна, комсомолой суглаанууд дээрэ, к… хознигуудай, мүн совхозуудай хүдэлмэришэдэй х… тын суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй.

Тиигэһэнэй удаа колхозууд, совхозуудай хэм… ябуулгануудые колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин … равлениинүүдэй соведүүд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ… талбал һайн байгаа. Тэжээл ехээр бэлэдхэдэг б… хо, мал ажалдахи хүндэ хүдэлмэри оньһожору… тиигэһэнэй үндэһөөр мяха, һү абалгые нэмэ… тула һайтар бодомжологдон хараалагдаһан хэм… нүүд хадаа колхозууд, совхозуудай ажахын яб… гын, колхознигууд ба совхозуудай хүдэлмэриш… хоорондохи мүрысөөнэй гол шухала зүйлынь бо… ёһотой. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай гүйсэдхэл ко… зууд болон совхозуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэ… лон мэргэжэлтэдэй ажал хэрэгэй бүтэсые сэгн… шиидхэхы удха шанартай байха.

Хүндэтэ нүхэдүүд, коммунистнууд болон комсо… шууд, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд! КП… эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй … вет хүдөө ажахын жэлэй эгээн харюусалгатай … таанадта хандаба. Ороной хэдэ хэдэн районуудта… гасаяа хуряажа, таряа бэлэдхэжэ байнхай. Х… ажахын бусадшье ажал хэрэгүүд ехэ хүсэлэлгэ … гаха эрилтэ табина. Иимэ байхадань, мал ажа…ударидаха жолоогоо һуладхажа болохогүй, тэр… лэн мяха, һү бүри ехээр абадаг болохо гээшэ… ороoho таряа ургуулан абалгаяа арьбадхаһа… адли, коммунис байгуулалтын эгээн габшагай … сток болоно. Тиимэһээ малай үбэлжэлгэдэ һай… бэлдэхын тула бүри мүнөөнһөө оролдолго гар… тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, 1963 ондо мал ажалаа … жөөхэ бүри һайн үндэһэ һуури бии болгохо шу…

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиин, ар… үмэнэхи харюусалгаяа бүрин мэдэржэ, шэн зо… тойгоор ажаллан, мяха, һүнэй талаар хүн зоной… рэглэмжые бүрин хангадаг болохоор мал аж… ашаг шэмые арьбадхан элбэгжүүлхэ ёһотой. Кол… нигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд энэ зо… гоёо шиидхэжэ, коммунизм байгуулгын хэрэгт… битаяа ехээр оруулхань лабтай.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.	**ССР СОЮ… МИНИСТРНҮҮ… СОВЕТ.**

Варвара Кирилловна мал ажал дээрэ 17 жэл, тэрэнһээ 9 жэлынь һаалишанаар хүдэлжэ байна. Мүнөө нүхэр Родионова Тарбагатайн аймагай «Искра» колхозой эгээл эрхим түрүү һаалишадай нэгэн юм. Энэ һаалишан байгша оной үнгэрһэн таба һарада үнеэн бүриһөө 987 литр һү һаагаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **В. К. Родионова.**

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Республикын колхоз, совхозуудта кукур… саахарай свёкло, хартаабха, овощ тарилга тухай

1962 оной июниин 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг, управлени	Кукуруза	Малдаа элдюулхэ саахарай свёкло	Хартаабха…
Баргажанай	102	67	79
Кабанскын	93	124	99
Ахын	—	—	80
Прибайкалиин	135	140	100
Хойто-Байгалай	27	—	76
Түнхэнэй	100	114	94
Кабанскын үйлэдбэриин управленидэ (бүхыдөө)	101	110	94
Бэшүүрэй	109	92	89
Зэдын	117	115	62
Захааминай	91	121	82
Хяагтын	98	96	68
Хяагтын үйлэдбэриин управленидэ (бүхыдөө)	107	102	78
Баунтын	—	—	35
Яруунын	86	88	84
Хориин	103	137	101
Хориин үйлэдбэриин управленидэ (бүхыдөө)	103	122	90
Загарайн	94	106	107
Мухар-Шэбэрэй	113	106	106
Сэлэнгын	119	110	94
Тарбагатайн	96	—	100
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленидэ (бүхыдөө)	110	110	103

ҺАЙН ДУРАТАНАЙ ХҮСӨӨР

...ртийна хүдэлмэридэ олон хүсэ үргэнөөр хабаа... гэһэн заабари партиин ... Программа, Устав соо ...тэй. КПСС-эй Түнхэнэй ...м олон хүнөөр бүридэ... штатнабэшэ таһаг, сове... болон комиссинуудые ...улаад, ажалшадай дун... ...хэн политическэ, эмхид... хүдэлмэри ябуулжа ... Мүнөө КПСС-эй рай... хүдөө ажахын штатна... таһаг, партийна, проф... ...удай организациин түрүү дүй дүршэлые согсолон ...лжэ байха, партийна ...изацинуудай хүдэлмэ... түрүү дүй дүршэл нэб... ...лхэ соведүүд, партиин ... зургаануудай шиидхэбэ... ...дэй дүүргэлтые шалгаха, ...да орохо хүнүүдэй бо... ...ээмэ тохолгын хэрэгүү... ...урид хаража үзэхэ хоёр ...синууд хүдэлжэ байнал.

...атнабэшэ таһаг, комис... ...д болон соведүүд пар... райкомтой, тэрэнэй та... ...дтай зүбшэлдэжэ, хү... ...риингөө түсэб табидаг. ...эр партийна организа... ...дай хүдэлмэри шэнжэ... үзэдэг, элирүүлэгдэһэн ... дунданиудыень усадха... түлөө дары хэмжээнүү... абадаг, ажал хүдэлмэ... ...өө тухайда коммунист... болон партийна бэшэ хү... ...эй зүбшэдэг, партийна, ...юзай, колхознигуудай ... суглаануудые, правле... заседанинуудые бэлдэл...

...ртиин дээдэ зурганиуу... шиидхэбэринүүд, захи... ...нуудай дүүргэлтые шал... байха комиссии (комисси ...логшо аймагай проку... ...нүхэр А. М. Мамунов), ...нуудые шахан тарга... ...а, кукуруза, горох ба ... үндэр ургаса абаха, ...шадай дунда ниитэ-поли... ...кэ хүдэлмэри ябуулха, ...нис ажалай нэрэ зэр... ...лөө мүрысөө дэлгэрүүл... ...ревни, тосхонуудай айл ...ние радиотой болгохо ...мэтэ КПСС-эй обкомой ... райкомой бюронуудай ...н тогтоолнуудай яма... дүүргэгдэжэ байһые ...лта, хиналтадаа абаһан «Восточные Саяны» кол... холын фермэ, гүүртэ... ...е радиотой болгохо та... ямар хүдэлмэри хэгдэжэ ...н тухай комисси заседа... ...рээ аймагай хэлхээ хо... ...й конторой начальнигай ...шо нүхэр Гусев тэрэ кол... парткомой секретарь ... Будаев хоёрой тоосоо ...ад, шухала хэмжээнүү... ...баа бэлэй.

... жэлэй эхеэр комиссиин ... Саянай совхоз, Лени... ...эрэмжэтэ колхоздо ма... ...бэлжэлгын ябаса тухай ...жа үзөөд, КПСС-эй, ...мой бюрогой заседани ... гаргаа һэн. КПСС-эй ...мой бюрогой тогтоолые ... дээрэнь бэелүүлхын ту... ...дэнэр шалгаһан совхоз, ...здоо дахин гаража, фер... ...ара, гүүртэнүүдээр суг... ...үблөөнүүдые үнгэргөө, ...лэгдэһэн дутуу дунда... ... усадхахын түлөө мал... ...й хамта хэмжээнүүдые ...

... жэлэй апрель һараһаа ... комиссиин гэшүүд ...на, советскэ эдэбхитэд... ...мта тоосоото-һунгалтын ...на суглаанууд аймагай ... партийна конфе... ... дээрэ коммунистнуу... ...һөө гараһан шүүмжэ... ...роһон дурадхалнуудай ...р бэелүүлэгдэжэ байһа...

ниие шалгажа эхилээ. Тэдэнэр энэ үе соо совхоз, колхозуудай, предприяти, эмхи зургаануудай 19 партийна организациин хүдэлмэри шалгаа, элирүүлһэн дутуу дунданиудые усадхахын түлөө тэдэндэ ехэхэн туһа хүргэһэн юм. Һүүлээрнь майн 18-да тэрэ асуудалаа КПСС-эй райкомой бюро дээрэ табижа, зохихо хэмжээ ябуулгануудые абхуулаа.

Мүнөө тэрэ комисси КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд, тэрэниие дүүргэхэ талаар партиин обкомой, райкомой пленумүүдэй хараалһан хэмжээ ябуулгануудай ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые шалгаха хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулжа байна.

Партида орохо хүнүүдэй, зэмэ тохолгын хэрэгүүдые урид хаража үзэхэ комисси (түрүүлэгшэнь партиин райкомой гэшүүн нүхэр Л. М. Адушеев) КПСС-эй райкомой бюрогой заседаниин болохоһоо урид хэрэгүүдые хаража үзөөд, тэндэ өөһэдынгөө дурадхал оруулдаг. Тиихын тула комиссиин гэшүүд предприяти, эмхи зургаануудаар, колхоз, совхозуудаар ябажа, партида орохо, зэмэ хэһэн хүнтэй, мүн тэрээнтэй суг хүдэлдэг, ажаһуудаг хүнүүдтэй хөөрэлдэдэг, партида орохоор бэлэдхэжэ байгшадай, залуу коммунистнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ямараар ябуулагдажа байһаниие шалгажа үзэдэг, партиин Устав, Программаар лекци, элидхэл уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм. Комиссиин гэшүүд Б-Х. Таханов, Д. М. Левашов, Л. М. Абушеев, П. А. Сенченко болон бусад Саянай совхоз, «Сибиряк», «Маяк», «Восточные Саяны» колхозуудаар ябажа, хэдэ хэдэн лекци, элидхэлнүүдые уншаһан байна.

Партийна организацинуудай хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар байгуулагдаһан совет (түрүүлэгшэнь Саянай совхозой парткомой секретарь нүхэр Бальбаров) ехэ үүсхэл оролдосотойгоор хүдэлдэг болонхой. Соведэй гэшүүд Г. Н. Тугарин, Ж. Д. Маншеев, Б. Б. Будаев гэгшэд эхин партийна организацинуудые Саянай совхозой партком ямараар хүтэлбэрилнэб гэжэ шалгажа үзөөд, тэндэхи гурбадахи отделениин парторганизациин хүдэлмэриин дүй дүршэл согсолһон юм. Һүүлээрнь эндэ аймагай бүхы парторганизациин секретарьнуудай семинар үнгэргэгдөө бэлэй.

Энэ жэлэй туршада дурсагдаһан соведэй гэшүүд «Сибиряк», «Восточные Саяны» колхозуудай парткомой, партийна организацинуудай ажал хүдэлмэри шалгажа үзөөд, һүүлээрнь секретарьнуудынь суглуулжа семинар, суглаа, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн юм. Энэ совет КПСС-эй райкомтой хамта августын 20-һоо 29 болотор партийна эхин организацинуудай, парткомуудай секретарьнуудай кустовой семинарнуудые үнгэргэбэ. Соведэй гэшүүд партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэреэр тусхай кабинет түхеэрээ.

Хүдөө ажахын штатнабэшэ таһаг (даагшань Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ зоотехник нүхэр Л. Н. Шагдуров) КПСС-эй райкомдо горьтойхон туһа хүргэжэ байдаг.

Хүдөө ажахын штатнабэшэ таһагые даагшын орлогшо нүхэр Г. Е. Федоров, таһагай инструкторнууд И. П. Куликов, З. Н. Елшина, И. М. Кобелев аймагай совхоз, колхозуудай газар тариалангаа хубаарилга шэнээр хаража үзэхэдэнь, хабарай тарилга саг болзортонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэдэнь ехэхэн туһа хүргэһэн байха.

Соёл сурталай хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар партийна, профсоюзуудай организациин түрүү дүй дүршэлые согсолон шэнжэлжэ байха совет партийна организацинуудай хүдэлмэридэ баһал горьтойхон туһа хүргэнэ. Энэ совет 5 секцитэй. Тэндэнь гуша гаран багшанар, врачнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, предприяти, эмхи зургаан, совхоз болон колхозуудай түрүү хүнүүд оролсодог.

КПСС-эй райком ниитын организацинуудай ажал хүдэлмэриие саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ, тэдэнэй хүсэ шадалые аймагайнгаа урда байһан түсэб, зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулна.

С. ЦЫДЕЕВ,
КПСС-эй Түнхэнэй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Парторганизацинуудай секретарьнуудай семинар

Һаяхан Гусиноозёрск хотодо Сэлэнгын аймагай колхозууд болон совхозой партийна эхин организацинуудай, парткомуудай секретарьнуудай нэгэ үдэрэй семинар болобо. «Социалис уялгануудаа дүүргэхэ талаар аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай» КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь П. Н. Иванов, «Лекционно пропагандые улам һайжаруулха тухай» КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлгэмые даагша Д. Очиров гэгшэд элидхэл хэбэ.

Удха түгэлдэр элидхэлнүүдые шагнаһанайнгаа удаа семинарта хабаадагшад партийно-эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэриингөө дүй дүршэл халан абалсаба. «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь К. Д. Лубсандоржиев малшадай дунда социалис мүрысөө яажа эмхидхэдэг тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Сэлэнгын совхозой парткомой секретарь С. Б. Цыбенов — коммунис нэрын түлөө мүрысөө совхозой парткомой зүгһөө ямараар хүтэлбэрилдэг тухай, XX партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь нүхэр . Бадмаев—тэжээл бэлэдхэлгын үедэ колхознигуудай дунда мүрысөөн хайшан гэжэ эмхидхэдэг тухай, «Улаан Оронго» колхозой парткомой секретарь Б. Б. Гонсоронов— хони хайшалалгын үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ямараар үнгэргэгдэжэ байһан тухай, КПСС-эй обкомой инструктор В. Даров, Сэлэнгын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Скворцов гэгшэд партийна организацинуудай эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай хэлэбэд.

Семинарта хабаадагшад «Уласхоорондын байдал тухай» һонирхолтой лекци шагнабад.

Р. Балданов,
манай корр.

Нэля Савинова Улаан-Үдын ...эмбын фабрикада гурбадахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байна. Тиихэ зуураа автомат техникэ һайнаар шудалжа, мүнөө бүд нэхэхэ халаан бүхэнэйнгөө нормые 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Н. Савинова.**

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Бадма-Цырен Жамьянов ахалагша хонишоноор олон жэлдэ хүдэлжэ байнхай.

— Ажахын тоосоондо ороод ажаллахадаа хүдэлмэримнай урагшатайгаар ябана. Бригадын хонишод Владимир Галсанов, Цыбжит Цыдыпова, Аюша Цыбендоржиев гэгшэд оролдосотой һайнаар ажалладаг. Бригадамнай өөһэдын гөө хүсөөр малаа тэжээлээр хүсэд хангадаг,—гэжэ Б-Ц. Жамьянов баяртайгаар мэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Хэжэнгын совхозой эрхим хонишон Б.-Ц. Жамьянов.**

В. ЗОРЬКИНОЙ фото.

ЭНЭЭНИИЕ НЭГЭШЬЕ ҮДЭРӨӨР ХОЙШОЛУУЛХАГҮЙ

Мүнөө нэгэшье хонин хурьгатаяа ябаха ёһогүй. Үрэжүүлгын эхилтэр эхэ хонидоо тобир тарган болгохо. Хонишод, энэ танай нангин уялга.

Хайшан гэхэдээ, ямар байхадаа хонид нэгэшье һубайрдаггүй, илангаяа олоороо эхирлэдэг гээшэб?

Түрүү хонишодой дүй дүршэлһөө, мүн манай совет эрдэмтэ нүхэд: А. И. Лопырин, Н. В. Логинова, И. Ф. Ноздрачев болон бусадай олон жэлэй шэнжэлгэһээ харахада, нарин нооһотой хонид ороондо орохо үедөө тобир тарган байбал, нэгэшье һубайрдаггүй, олоороо эхирлэдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, шадалаар һайншаг — тус бүридөө 46 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй — һүрэг хонидой 28,4 процентнь эхирлэнэ. Тиихэдэ бүри тарганшаг, тус тустаа 46 — 50 килограмм шэгнүүртэй эхэ хонидой 39,9 процентнь лаб лэ эхирлэдэг гэжэ элирэнхэй. Бэеэр томо, тобир һайн, тус бүридөө 50—54 килограмм, мүн 54—58 килограмм татадаг эхэ хонидой 40—57 процентнь заабол эхирлэдэг байна.

ХОНИД ЯАХАДАА ҺУБАЙРНАБ?

Харин ороондо ороһон хойноо, ороошьегүйдөө ехэ тураһан эхэ хонид абаһаар лэ һубайржа, эхирлэхэншье тон үсөөн байдаг гэжэ хүн бүхэндэ мэдээжэ ааб даа. Зундаа, намартаа дундуур шадалтай эхэ хонид хаһа сагтаа ороондо орожо, түргэн хээлитэй болодог, мүн яһала олониинь эхирлэдэгшье байна бшуу. Бүри тарган хонид түргэн хээлитэй боложо, хурьганиинь досоогоо һайнаар томо болодог гээшэ. Харин дундаһаа доошо шадалтай, туранхай байхадаал хонид хээлитэй болоһон аад, һара үнгэрөөд тэрэнь досоогоо үгы болошодог.

Туранхай хонидой үрэ досоогоо һая бии боложо байтараа ямар шалтагаанһаа хосорноб гэжэ үшөө хүсэд мэдэгдэнэгүй. Магад хүсэ шадалаар муу хонидой бүхы бэе махабада, досоохидол амин мэдэрэлынь һулараһан байхадаа, хээлитэй боложо шадахагүй байжа болоо.

Гэхэтэй хамта шэнжэлжэ үзэхэдэ, хонидой умай соо бии болоһон үрэ гэнтэ һалашадаггүй, хэдэн недели соо задаржа тарадаг байха юм. Энэ үедөө хонин ототой болодоггүй. Харин досоохи үрынгөө огтолон үгы боложо, бэедэнь тараһан хойно олонхи эхэ хонид дахин ототой болоод байдаг гэжэ элирэнхэй. Эгээл энэ үедэнь намарай хүйтэн боложо, хаа хаанагүй искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэриин дүүрэхэ хаһа болодог гээшэ. Тиимэһэ отара, бригадануудта хусын үгы байбал, тэдэ хонид һубайрна. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, эхэ хонидые эртээнһээ тобир тарган байлгажа, хаһа сагтань үрэжүүлжэ шадаагүй һаа, һүүлдэнь энээниие заһахань бэрхэтэй.

— Туранхай хонидые ороондо оруулһан хойноо һайнаар адуулжа, хүсэ шадал абхуулхада яаха юм, — гэжэ ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг.

Теэд хээлитэй болоһон туранхай хонидые түргэн таргалуулха, һайжаруулхань тон бэрхэтэй байдаг. Хэрбээ тэдэнэр намарай һэрюундэ хүсэ шадал зарим тэды абаашье һаа, үбэлэй түрүүшын хүйтэнөөр бүри ехээр турашадаг. Тиигээд һайн томохон боложо байһан хурьганиинь досоогоо шэмэжэ үгы болошоно. Энээнһээ боложо, хонид олон һубайрна ха юм. Гадна умай соогоо ехэхэн боложо байтараа үхэһэн хурьган досоогоо удаан үгы болонгүй байдаг. Заримандаа тэрэнэйнь үлэгдэл, таһардаһанайнь тэндээ үлэхэдэ хонид хэдэн жэлдэ түрэхэеэ болижо магад.

УРДЫНГАА АЛДУУ ДАБТАХА ЁҺОГҮЙБДИ

Эгээл тиимэһээ хонидоо үрэжүүлхэһээ урда тобир тарган болгохо гээшэ тон шухала. Энээнэй ашаар хонид һубайрхаяа болихо, хурьгадшье олон абтаха бшуу.

Зунай хүхэ ногооной сагта хонидые таргалуулха, хүсэ шадалыень түргэн абхуулхань тиимэшье бэрхэтэй хэрэг бэшэ. Гансал энэ үедэ һайнаар адуулха, зүбөөр харууһалха хэрэгтэй. Хэрбээ тэдэниие хаһа саг соонь хурьгадһаань һалгаагаагүй һаа, тэдэниие түргэн таргалуулха аргагүй ха юм. Энээниие хонишон бүхэн һайн мэдэхэ байна. Хурьга хүхүүлжэ ябаһан хонид яагаад түргэн таргалхаб даа. Илангаяа һүтэй, олон хурьга хүхүүлдэг хонид бүришье һаа, ехээр муудадаг бшуу.

Эдэ бүгэдэһөө ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, нэн түрүүн ороондо орохо хонидые 1,5 — 2 һара урид хурьгадһаань һалгаажа, отарануудаа зүбөөр бүридхэхэ, үбшэн хонид байгаа һаань, илгажа эмшэлхэ, бултыень эдинсэ, элбэг ногоотой бэлшээридэ оролдосотойгоор адуулха шухала.

Гэбэшье, Хяагтын болон бусад аймагуудай зарим ажахынууд энэ хүдэлмэриие хэлэшэгүй ехээр унжагайруулна. Мүнөө хүрэтэр тэндэ аяар январь, февральда гараһан хурьгадынь эхэһээ һалгаагдаагүй ябаһаар.

Байгша ондо түл абаха түсэб, уялгынгаа дүүргэгдэнгүй буруу һүрэһэниие тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд мартаа гээшэ гү? Иимэ шаналмаар байдалһаа тобшолол юундэ хэнэгүйб? Хараад үзыт даа. Нёдондо республикын ажахынуудта хонидоо ороондо оруулха болтороо хурьгадһаань һалгаагдаагүй байһанһаань боложо, искусственна аргаар үрэжүүлхэдэнь тэдэнь тон туранхай байгаа. Тиимэһээ байгша оной июниин 1-нэй мэдээгээр аймагуудта бүхы эхэ хонидойнь аяар 21 процент һубайраа.

Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоздо хонишон нүхэр Тагаровай отарада искусственна үрэжүүлгын эхилтэр хонидынь хурьгатаяа ябаа. Эндэхид августын 12-һоо хонидоо үрэжүүлжэ эхилээд, 741 эхэ хонидойнгоо 425-ыень ороондо оруулаа. Тиигээд хонид ототой болоногүй гээд, октябрь һарын гараха багаар пунктаяа хаагаа һэн. Энээнһээ боложо, мүнөө тус отарада 175 хонин һубайранхай.

Теэд түрүү хонишод үрэжүүлгын хүдэлмэридэ эртээнһээ һайнаар бэлдэжэ, жэлһээ жэлдэ зуун хонин бүриһөө хурьга олоор абана бшуу. Борьёогой совхозой бэрхэ хонишон Норбоев, Дуринов, Балданов гэгшэд нёдондо ороондо оруулхаһаа 1—1,5 һара урид хонидоо хурьгадһаань һалгаагаад, тэдэнээ ёһотойл һайн бэлшээридэ шадамараар адуулжа, тобир тарган болгоо. Тэдэ бригадануудай 800 — 850 эхэ хонид оройдоол 25 — 30 хоног соо искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ һэн. Тингэжэ эдэ хонишод байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100 — 112 хурьга абаа ха юм.

Республикымнай бүхы хонишод эдэ түрүүшүүл шэнгеэр хүдэлхэ аргагүй аал? Дүүрэн аргатай. Гансал ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдһээ эхилээд, жиирэй хонишон хүрэтэрөө үнэн зүрхэнһөө оролдохо хэрэгтэй.

Р. ПИЛДАНОВ,
М. ИЛЬИН,
зоотехнигүүд.

СОВЕДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Олоороо хэлсэһэн—үгэгүй

Верхне-Талецкэ сельсовет 25 депутадтай, саг үргэлжын 4 комисситэй юм.

Оолёор сабшаһан өөгүй, олоороо хэлсэһэн үгэгүй гэһэн һургаалые хүтэлбэри болгон, тус Совет хамтаараа ударидаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг. Ажахын болон соёлой шухала асуудал сесси, зүблөөн дээрэ хэлсэхынгээ урда тээ нютагай эдэбхитэдые энэ хэрэгтэ шадаал һаа, олоорнь хабаадуулхые эрмэлзэдэг. Илангаяа конституциин демократиин гол дүрим ёһо нарин нягтаар сахин, тэрэниие саг болзор соонь дүүргэхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулдаг.

Мүнөө үедэ, илангаяа хүдэлмэриин үдэрэй түлэг хаһа дундуур архинша, зайгуулша зарьманай үйлсэ хэмжэжэ гү, үгышье һаа, харша хорёо налан гунхажа, тэмтэржэ ябаханы нилээд үсөөржэ байнхай. Колхозой правлени, партийна организаци, Соведэй үүсхэлээр нүхэдэй 3 сууд, дүшөөд хүнһөө бүридэһэн арадай дружина эмхидхэгдээд, һүүдэр шэнги һүүдэлзэгшэдые «хатуу гартаа» абажа байнхай. Энэ жэлэй эхилһээр эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудтань нютагай 4000 шахуу хүн зон хабаадуулагдаһан байна. Бүлэг лекторнүүдые эрхилэгшэ нүхэр Е. В. Романеск гэгшын илангаяа шударгыгаар хабаадалсадаг байһыень онсолон тэмдэглэе.

Тиихэдэ саг үргэлжын комиссинууд ямараар хүдэлнэ гээшэб? Тон түрүүн тэдэнэр бэелүүлхэ хамаг хэмжээ ябуулгануудаа уридшалан түсэблэжэ, һайса бодомжолдог заншалтай. Илангаяа финансово-бюджетнэ комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Яковлев) ажалай эрхим жэшээ харуулна.

Энэ жэлдэ мүнгэн татабари болон хүдөө ажахыһаа орохо хамаг олзо доход болзорһоонь урид сум дүүргэхэ гэһэн комиссиин һайшаалта үүсхэлыень аймагай бүхы Соведэй хүдэлмэрилэгшэд халуунаар дэмжэн абаа һэн.

Хэлэһэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө мүнөө тэдэнэр шууд тэмсэжэ байнхай. Илангаяа газар тариалангаа ээзэтэй болгохо тушаа мүнөө үедэ ехэ юумэн хэгдээ, саашадаашье хэгдэхэ.

Эдэбхитэдтэ түшэглэн, улад зониие урагшань хүтэлдэг депутадууд нүхэд Хозеев, Лебедев, Стрежнёва, Мурзина, Пронин болон бусадай оролдосотой ажалые онсолон тэмдэглэмээр.

Тус сельсоведые үнинһөө хойшо үнэн сэхэ коммунист нүхэр Г. М. Филиппов хүтэлбэрилдэг юм.

Д. Цыдыпов,
Хориин аймгүйсэдкомой эмхидхэлэй таһагай штатна бэшэ инструктор.

—+++—

Эрхүүгэйхид альга ташана...

М. Мусоргскиин «Борис Годунов» гэжэ зүжэгөөр Ленинэй орденто Буряадай оперо болон баледэй театр мүнөө жэлэйнгээ гастролиие Зүүн Сибириин эгээл томо хотонуудай нэгэн — Эрхүүдэ эхилбэ. Эрхүүгэйхид тус зүжэгые ехэ һонирхолтойгоор хүлеэн абажа, манай республикын артистнуудай бэлигтэй шадамар гүйсэдхэлгые үндэрөөр сэгнэһэн байна.

Зүжэгэй гол рольдо наадаһан СССР-эй арадай артист Л. Линховоин илангаяа халуунаар угтагдаа.

— Буряадай артистнуудай манайда ерэлгэ ёһотойл һайндэр болонхой,— гэжэ эрхүүгэйхид мэдүүлнэ.

Манай артистнууд Эрхүү хотын Культурын ордонуудаар, промышленна предприятинуудай клубуудта, мүн Ангарск хотодо зүжэгүүд болон концертнүүдые табиха юм.

Н. Маторин.

Медведевэйдэ

Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжын нэгэдэхи гэр. Тэрэ гэрэй хашаан худар гартаа ном бариһан нэгэ үбгэн орожо ябаба. Тэрэ үбгэн ямар нэгэн һонин юумэ дуулажархёод, хүнүүдтэ хөөрэхэеэ шамдажа ябаһан шэнги гү, али хэн нэгэн хүндэ хэрэгтэй болоод, тэрээндээ хүрэжэ ядан ябаһан янзатай, аман соогоо шэбнэн дуугараад абаха зуураа, гансаараа миһэд гэн, энеэгээд орхино. Үбгэнэй ойндо ямар бодолой түрэһэниие таахын аргагүй.

Гэрэй ута коридорой зүүн урда булангахи нэгэ үүдэндэ тулаһа ошоод, үбгэжөөл аргаахан тоншобо. Саанаһаань «орогты» гэһэн абяан дуулдаад, тэрэ хүн үүдэ татахатайгаа зэргэ «болохо гү» гэжэ зүбшөөл һураадхина.

— Орогты, орогты!

— Виктор Ильич, танайдаа харгылжа, амар заяа үзүүлхээ болёод байналби. Хүлисыт, — гээд нааданаараа холин дуугарна.

— Юу хэлээ гээшэбта. Ганса та бэшэ, манайдаш хэн ябанагүйб даа. Үбгэн залуугүй, бултадаа—манай айлшад. Ерэхэ, орохо ёһоороо оронот.

— Һайн даа. Танаймнай фондо маниигаа садхаанал гээшэ. Һайн һайхан юумэ шүүрдэжэ, ойндоо хадагалагдана.

— Зондоо туһалха уялгатайб, —гээд уншагшадаа хэрэгтэй номыень үгэнэ.

Виктор Ильич Медведев пенсионер. Совет засагай тогтоһон түрүүшын жэлнүүдһээ эхилэн олоной хэрэгтэ оролдожо ябаһан габьяатай. Теэд мүнөөшье Виктор Ильич миин һуунагүй, ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсаһаар.

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ эгээн хуушанайнгаа уншагшадай нэгэн болохгшо нүхэр Медведевтэ ехэхэн этигэл найдабари үзүүлдэг байха юм. Тэрэ библиотекын соведэй гэшүүн байжа, уншагшадай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна.

1960 ондо гэртээ нүүдэл библиотекэ нээгээд, өөрын уншагшадтай болоһон байгаа. Тэдэнэрэйнь тоо мүнөө 40 шахуу хүн болонхой. Һара бүхэндэ шэнэ шэнэ номуудые библиотекэһээ абаад, уншагшадайнгаа уншаһан ном һэлгэжэ байдаг. Уншагшадта хүртэдэггүй хомор номуудые заабол олохые оролдоно.

Виктор Ильичын гэртэхи нүүдэл библиотекынь уншагшадай данса дээрэ пенсионернүүд Иван Петрович Петенкын, Мария Ханмовна Переваловагай, инженер Александр Павлович Скарбовскиин болон бусадай нэрэнүүдые харанабди. Эдэ нүхэд тэрэ библиотекын эдэбхитэй уншагшад болоно.

Нүүдэл библиотекэ гэртээ эмхидхэһэнһээ хойшо нүхэр Медведев 600 гаран ном абаашажа, уншагшадаа һонирхуулаа.

Иимэ һайн һанаа, һайхан сэдьхэлтэй хүнүүд арад зонойнгоо аша туһада оролдоно.

Н. Алдаров.

ҺАЙНААР ХҮДЭЛХЭ АРГАТАЙ ААД...

(Буряадай кооперативна секциин соведэй республиканска суглаанһаа)

—Нёдондо комиссионно сэнгээр 1 миллион 958 мянган түхэриг сэнтэй хүдөө ажахын продуктнууд республикымнай колхоз, совхозуудһаа худалдагдан абтаа. Тэрээгээрээ городой ажалшад болон дүтын хүдэлмэришэнэй тосхонуудые хангаһан байнабди. Иигэжэ тээсгэн болоһон республиканска суглаан дээрэ Буряадай кооперативна секциин соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Абросов элидхэбэ.

Юрэнхы дээрэнь хараад үзэхэдэ, эд бараа худалдаха жэлэй түсэб нёдондо бүхы хэмжээгээр дүүргэгдээ. Хэрбээ эд бараанай хамаг эрьесэдэ гаргашалагдахые хараадаа абабал, комиссионно худалдаа наймаанай предприятинууд 750 түхэригэй алмалта, арьбалалта хэһэн байна. Тиихэдэ энэ жэлэй түрүүшын таба һарынгаа түсэб 125 мянган түхэригөөр үлүүлээ. Гадна материальна техническэ үндэһэ һуури улам саашань бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдан, таби мянган түхэригэй тусхай жаса байгуулагдаа. Тэрэнэй саада тээ республикаһаа гадуур ондоо областьнуудһаа дүн хамта 700 мянган түхэригэй хүдөө ажахын продуктнуудые худалдажа абаһан байха юм. Мүн энэ жэлэй хоёрдохи хахадта ондоо тээһээ үшөө 300 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйл асарагдаха.

Тусхайлан хэлэхэдэ, хэдэн жэшээ эндэ дурдамаар байна. Эгээл түрүүлэн шухалашалан юу тэмдэглэмээр бэ гэхэдэ, Байгал-Хударын аймагай бэлэдхэлэй конторой хүдэлмэришэд өөһэдынгөө үүргэ зорилго зүбөөр ойлгожо, хамтын хэрэгтэ горьтойхон хубитаяа оруулаа. Гол түлэб тэдэнэй үүсхэл оролдолгын хүсөөр лэ Улаан-Үдын Горкоопторг гансахан үнгэрэгшэ жэлэй туршада хамтадаа 123 тонно мяха, 148 тонно хартаабха, 67 тонно капуста городой ажалшадта худалдаа.

Гэбэшье зарим аймагуудай бэлэдхэлэй конторонууд: Баргажанай, Захааминай, Яруунын, Загарайн, Түнхэнэй болон бусад газарнууд шухала удха шанартай энэ хэрэгтэ тон харюусалгагүйгөөр хандаһаар.

Гэхын хажуугаар коопсекциин хүдэлмэридэ үшөөл ниилээд дутагдалнуудай бии байһаниинь үргэн суглаан дээрэ элирүүлэгдээ. Энээн тушаа шанга шүүмжэлэл болоо. Элидхэлшын болоод, үгэ хэлэһэн бусад нүхэдэй мэдээсэһээр хадаа урдань худалдаа наймаанай газарта эһэб аргаар шургажа ороод, гүрэндэ айхабтар ехэ гарза гай ушаруулһан «найман хүлтэй» наймаашадай мүнөө хүрэтэр хоггүйгөөр зайсуулагдаагүйнь гэмшэлтэй. Тэдэнэй тоодо мүнөө тон харюусалгатай материальна эд хэрэгсэл даажа байһан нүхэд Даньшина, Дашинкова гэгшэдые нэрлэмээр. Хэды болотор иимэ байдал тэсэмээр гээшэб? Энээндэ эсэс табимаар болоо бэшэ юм гү?

Гэхын тэдыдэ коопсекциин правлени үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлнэ гэжэ тус соведэй гэшүүд нүхэд Данинберг, Именохоев гэгшэд мэдэрхэ баатай болоо.

Улаан-Үдын Горкоопторгын хүтэлбэрилэгшэд худалдажа абаһан хэдэн зуугаад тонно хартаабхаяа хаһа саг соонь зөөжэ үрдидэггүй байха юм. Өөрынгөө гэмые ондоо хүндэ тохобо гэһэнэй удхатай горкоопторг коопсекци хоёрой хоорондо энэ талаар шангахан зүрилдөөтэй ушар тохёолдонхой.

Горкоопторгын директор нүхэр Агафонов үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ:

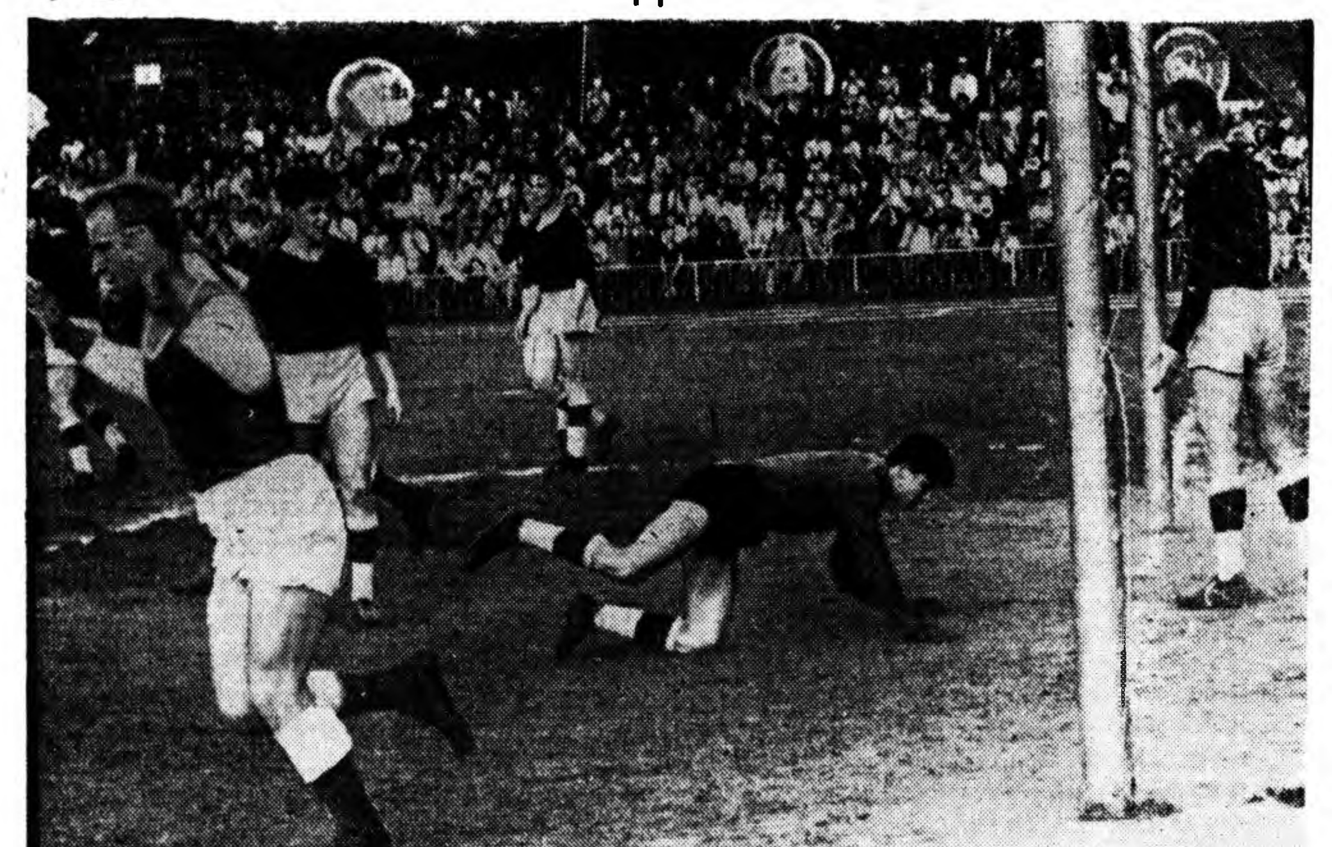
— Аймпотребсоюзуудай бэлэдхэлэй конторонуудай муугаар хүдэлдэг дээрэһээ городой ажалшадые хэрэгтэй юумээрнь хүсэд дүүрэн хангажа шаданагүй бшуубди даа. Энэ ушарһаа ондоо тээһээ үжэнхэй, гутанхай продукт болон элдэб үри жэмэс асарагдаха баатай болонол! Эдэ бүгэдэ хэндэ хэрэгтэй зүйл гээшэб?!

Тэрэшэлэн секциин правлени кадрнуудые зүбөөр шэлэн олоно, тодорхойлон табиха хэрэгтэ мүн лэ хайхарамжагүйгөөр хандана. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөөншье ёһотоор эмхидхэгдэнэгүй. Тэрэшэлэн ажалдаа шалгарһан үнэн сэхэ хүдэлмэришэдые урмашуулха хэрэг тоогдоногүй. Эдэ бүгэдэ тушаа үгэ хэлэгшэд тон зүб шүүмжэлһэн байна.

Тиигээд суглаан хэлсэһэн асуудалаараа тодорхой шиидхэбэри батала абаа.

Д. Колмаков.

ТЭНСЭЛГЭЭР ДҮҮРЭҺЭН УУЛЗАЛГА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Улаан-Үдын «Байкал», Эрхүүгэй «Ангара» командануудай наадалгын үе харуулагдана.**

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр республикымнай суглуулагдамал «Байкал» командын футболистнууд Эрхүүгэй «Ангара» командатай ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргөө. Мүнөө дээрээ «Байкал» командынхид абажа боломоор 16-һаа 8 очкотой болоод, командануудайнгаа дунда 8-дахи һуури эзэлжэ ябана. Тиихэдэ айлшаднай 14-һөө 5 очкотой 11-дэхи һуурида гаранхай. Үдэшын эгсэ 6 часта нааданшье эхилжэ, команда бүхэнэй түлөөлэгшэд өөһэд өөһэдынгөө талые хамгаалжа ороно. Нааданай эхинһээ арбан табаад минутын туршада үсэд нэтэрүүгээр добтолһон айлшадай футболистнууд Улаан-Үдын хамгаалагшад, вратариие яһалашье тухашаруулаа, мэгдэхээгээ. Тиибэшье, тоо абажа шадангүй, өөһэдынгөө талые хамгаалха баатай болоно. «Байкал» командын футболистнууд миин һуужа үгэхөөр бэшэл ха, баһал эбтэй эетэйгээр добтолжо мэдэнэ. Айлшадай түлөөлэгшэд манай футболистнуудта орходоо техникэ һайнтайгаар, гүйлдэхэ, харайлдахадаашье хурдан, шадамар бэрхээршье наадана гэжэ тэмдэглэлтэй. Наадан эхилһээр 40-өөд минута боложо ябана. Талмайн баруун захаар добтолжо ороһон Улаан-Үдын футболистнууд Ирдынчеев, Котельников гэгшэд абаһан бүмбэгээ алдахагүйн тула хамаг шадалаа элсүүлнэ. Энэ үедэ ялын талмай руу гүйжэ ерэһэн Карпунин нүхэдэйнгөө дамжуулһан бүмбэгэ абан сасуугаа эршэтэйхэнээр ворота руу ябуулжархёо. Тиигэжэ нааданай эхилһээр 40 минутын үнгэрөөд байхада түрүүшын бүмбэгэ айлшадта «бэлэглэгдэбэ».

Дахинаа шанга шанга добтолгонуудые хэһэнэйнгээ удаа алишье команда амжалта туйлангүй забһарлалгада гарана.

Нааданай хоёрдохишье хахадта шанга тулалдаан болоно, харагшадаа урмашуулна. Айлшадай добтологшод Зубков (гол добтологшо), Яковлев, Кириллов, Бутырин гэгшэд тоотой болохын тула хамаг хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Теэд яахаб. «Байкал» командын хамгаалагшад тиимэшье бэлээр «үүдэеэ» нээгээд үгэхөөр бэшэл ха. Нааданшье дүүрэхэ дүтэлөө. Айлшадай футболистнууд хойно хойноһоонь, үсэд нэтэрүүгээр добтолжо, улаан-үдынхидэй воротагай дэргэдэ аюултайхан байдал тохёолдуулна. Вратарь Иван Кучерук хэдэн удаа эршэтэйхэнээр ерэһэн бүмбэгэ гоё гэгшээр тодон абажа, суглаарагшадай альга ташалгаар угтагдана. Айлшад сухарилтагүйгөөр добтолжо, «Байкал» командын тала руу сүмэрэн ороно. Одоошье эндэ хамгаалгаяа «шангаар бариха аргатай байһан улаан-үдынхид ураг-шагүйдэжэ, ворота руугаа алдажархёо. Тиигэжэ һонирхолтой энэ наадан 1:1 тоотойгоор дүүрээ.

Улаан-Үдын «Байкал» командынхид энэ үдэрһөө ээлжээтэ уулзалгануудаа үнгэргэхөөр Алас-Дурна зүг руу айлшаар мордобо. Тэндэ—июниин 23-да Хабаровскын «СКА», июниин 28-да Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард», июлиин 2-то Владивосток городой «Луч». июлиин 8-най үдэр Благовещенскын «Амур» командануудтай наадаха юм. Июлиин 13-да Шэтын «Забайкалец» командын футболистнуудтай өөрынгөө талмай дээрэ наадахаар хараалагдана.

Т. Бадмаин.

Һурагшадай ажабайдал

Бэшүүрэй аймагай Потанинай 8 жэлэй һургуулида үхибүүдые ажалша бэрхээр хүмүүжүүлхэ, һуралсалые ажабайдалтай холбохо талаар ехэхэн оролдолго гаргагдана. Туршалгын участогта хүүгэд, тэдэнэй тоодо нэгэдэхи классайхид, шадаха зэргээрээ хабарай тарилгын хүдэлмэри хээ. Тэрээнһээ гадна, аха классай һурагшад Бодонгуудай малшадта, Потанинай модошодто ээлжээгээр ошожо хамһалсадаг. 22 һурагшадһаа бүридэһэн үйлэдбэриин бригада ажахын тоосооной үндэһөөр ажалаа эрхилдэг болонхой. Мүнөө тэрэ бригада Бэшүүрэй совхозой II отделенидэ 3 га саахарай свёкло таряад, ургуулжа байна.

Эндэхи һурагшад зунай амаралтын үедэ Улаан-Үдэдэ экскурси, Хяагта, Захаамин худар аяншалга хэхэ, нёдондо ажаллажа олоһон мүнгэеэ ашатайгаар гаргашалха юм.

Д. Тогошиев.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

962 оной июниин 19.

Хилын саанаһаа

Кубын арад революциин дайсадта шанга харюу үгэбэ

ГАВАНА, июниин 17. ТАСС-ай корреспондент Н. Чигирь мэдээсэнэ:

Революциин дайсад Матансас провинцида хорото ааша гаргаһан байна. Кубын ажалшад энээндэнь хатуу харюу үгэбэ. Америкын империализмын хашалта, экономическа добтолго хэһэнһээнь шалтагаалжа, Кубада саг зуурын экономическа бэрхэшээл тохёолдоо. Контрреволюционернүүд энэ бэрхэшээлые хэрэглэжэ, провинциин хүн зоной дунда хорото зорилготой үймөө татаха һэдэлгэ гаргаа бшуу. Карденас городто «жагсаал» эмхидхэһэн хорото этэгээдүүдтэ ажалшад түргөөр сэхэ шууд харюусаа.

Карденас городой түбэй талмай дээрэ хэдэн мянгаад хүдэлмэришэд, таряашад, алба хаагшад, һурагшад митингдэ сугларба. Революцида эсэргүү ааша гаргаһан хүнүүдые хэһээхэ хэрэгтэй гэжэ митингдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Кубын арадай революционно сэрэгүүдэй парад болобо. Эдэ сэрэгшэдые митингдэ хабаадаһан хүнүүд баяр баясхалантайгаар угтаа. Кубын республикын президент Освальдо [...]тикос, Матансас провин[...] нэгэдэмэл революционно о[...]низацинуудай генеральна [...]ретарь Хорхе Сергера гэг[...] тэндэ үгэ хэлэһэн байна.

Манай революциин пол[...]ческэ түгэлдэр хүсэтэй ба[...]ниие энэ митинг тодорхо[...] харуулба гээд Освальдо [...]тикос мэдүүлээ. Революци[...]волюционернүүд өөрынгөө[...]сые тэмсэл, тулалдаан соо[...] бэхижүүлдэг. Энэ ушарые [...] саднай ходо мартахаяа [...]даг гэжэ Освальдо Дорт[...] үргэлжэлүүлбэ.

Улаан тугта Балтийска флодой дуу, хатарай ансамбль Швеци ошоод байна

СТОКГОЛЬМ, июниин 16. (ТАСС). Улаан тугта Балтийска флодой дуу, хатарай ансамбль советскэ корабльнуудай отрядтай Стокгольм ошоһон юм. Тус ансамбль Швециин ниислэлдэ түрүүшынгээ концерт харуулба. «Кунгстредгорден» гэдэг парк соо үсэгэлдэр 15 мянган хүн сугларһан байна. Дуушад, хатаршад эрхим шадабаритай байһанаа харуулаа гээд «Стокгольмстиднинген» газетэ бэшээ.

Баруун Ирианда тулалдаан болоно

ДЖАКАРТА, июниинь 16. (ТАСС). Индонезиин радиогой мэдээсэһээр, Соронг городые эзэлхын түлөө Баруун Ирианай партизанууд мүнөө үедэ шанга тулалдаа хэжэ байна. Голландиин сэрэгүүд һаяшаг энэ городһоо 25 модо тухай хажуу тээнь элдэб бүхэлэлтэнүүдые хээд байһан юм. Харин мүнөө Голландиин эдэ сэрэгүүд һөөргөө сухариха баатай болоо. Эдэ үдэрнүүдтэ Соронг городһоо хажуу тээшэ долоон модо газарта дайлалдаан болоно. Һүүлэй үедэ Баруун Ирианай зарим районуудта партизануудай шэнэ десантнууд буулгагдаа гээд тэндэһь мэдээсэгдэнэ.

Хорото зорилготой сэрэгэй һургуули

БАРУУН БЕРЛИН, июниин 16. (ТАСС). Баруун Берлиндэ байдаг Америкын сэрэгүүд июниин 15-най һүни Баруун Берлиндэ сэрэгэй һургуули хэбэ. Баруун Берлинэй газетэнүүдэй мүнөөдэр мэдээсэһээр, Америкын сэрэгүүд һүниин 3 часта тревогоор бодхоогдожо, сэрэгэй һургуули хээ.

Иигэжэ сэрэгүүдэйнгээ дайшалхы бэлэн байһаниие шалгаха зорилго табигдана гээд соносхогдоһон байгаа. Зүгөөр Баруун Берлиндэ шахардуу шанга байдал тохёолдуулха политическэ зорилго табигдана.

Аюулгүйн совед[...]

НЬЮ-ЙОРК, июниин [...] (ТАСС). Аюулгүйн Совет[...] гэлдэр Кашмирай асууд[...] дахин зүбшэн хэлсэжэ эхи[...] США-гай, Англиин, Франц[...] түлөөлэгшэд тэндэ үгэ хэл[...] байна.

—✦—

Урда Корейн кабин[...] тушаалһаа бууба

ЛОНДОН, июниин [...] (ТАСС). Рейтер агентст[...] корреспондентын Сеулһаа [...] дээсэһээр, Урда Корейн к[...] недэй гэшүүд тушаалһаа б[...]ха тухай мэдүүлгэ мүнөө [...] булта̣даа бариба. Урда Кор[...] премьер-министрын тушаал[...] бууха шиидхэбэри абаһан[...] һүүлээр лэ бүхы министр[...]дынь мүн иимэ шиидх[...] абаһан байна.

—✦—

Ядерна зэбсэг бэлдэл[...] 15 миллиард доллар[...] гаргашалагдаха

НЬЮ-ЙОРК, июниин [...] ТАСС-ай корреспондент Туркатенко мэдээсэнэ:

Холбоото Штадууд бу[...]сэг хуряаха хүсэлгүй. Х[...] тэдэнэр атомна дайнда бэ[...]жэ, юрын зэбсэгтэ хүсэн[...] ехэдхэжэ байна бшуу. С[...]гай обороныи министр Р. [...]намара Мичиганай униве[...]тет дүүргэгшэдэй урда үс[...]дэр үгэ хэлэхэдээ, США [...] энэ политикые тодорхойло[...]руулаа. «Һүрэтэ ядерна [...]нүүд», «Ядерна дайнай [...]жэ» тухай США-гай обор[...] министр хэлэбэ. Хүсэ хэр[...]хэ ёһо гурим баримтала[...]һаа, өөһэдынгөө зорилгону[...] бэелүүлхэбди гэжэ най[...]гүйбди гээд министр мэдү[...]

Америкын правитель[...] ядерна зэбсэг ехээр бэл[...] юм гэжэ обороныи министр[...] гэлжэлүүлээ. Ерэхэ финанс[...] жэлдэ ядерна зэбсэг бэлд[...]дэ 15 миллиард тухай до[...] гаргашалхаар хараала[...] гээд Макнамара мэдүүлэ[...]

«Коммунис аюулай бии [...] һанһаа буу зэбсэг ехээр б[...]хэ баатай болонобди гэһэн[...]гээр министр һанамжа[...] байна. Советскэ Союз, [...] дэлхэй дээрэ эзэрхэн байх[...]сэлтэй гэжэ баруун гүрэ[...] тоолоно» гээд министр Ма[...]мара мэдүүлээ.

Редакторай орлог[...]
М. Н. НИМАЕ[...]

Уласхоорондын шэнжэлэл

ПЕНТАГОН БА ЗАМБУУЛИН ДАЙДА

Замбуулин дайдые амгалан ёһоор хэрэглэхэ шухала, замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар Советскэ Союз США хоёр харилсан ажаллаха ёһотой гэхэ мэтээр США-гай дээгүүр тушаалтай хүтэлбэрилэгшэд ходол хэлэдэг юм. ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVI сессидэ замбуулин дайдын хуули ёһон тухай дурадхалые Советскэ Союз, США зүбшэһэн байна. Президент Кеннеди, гүрэнэй секретарь, Раск гэгшэдшье замбуулин дайдые сугтаа шэнжэлхэ, амгалан ёһоор хэрэглэхэ тухай хэлэдэг.

Гэбэшье гоёор хэлэгдэһэн эдэ үгэнүүдынь хэһэн хэрэгүүдтэйнь таарал дадаггүй. Тиигэжэ газарһаа дээшэ хэдэн зуугаад модо үндэртэ ядерна зэбсэг туршаха шиидхэбэри Пентагон абаһан байна бшуу. Ехэ үндэртэ атомна зэбсэг туршахада хэлхеэ холбоондо, радиолокацида ямар нүлөөтэй байхаб гэжэ сэрэгэй мэдээнүүдые абаха зорилготой. Тиимэһээ эдэ туршалгануудынь эзэрхэг түримхэй хэрэг болоно бшуу. Эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй дайн байлдаанай үедэ бэеэ хамгаалха шадабариие буруутуулха аргануудые Пентагоной стратегүүд бэдэржэ байна гээшэ.

Агаарта ядерна зэбсэг туршахада замбуулин дайдые саашадаа шэнжэлхэ талаар һаад тойбо ушаруулагдаха болоно гээд июниин 4-дэ тунхаглагдаһан Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдээ һэн.

«Замбуулин дайдые шэнжэлэлгэдэ гол үүргэ дүүргэхэ зорилго Пентагон табина. Тиигэжэ ородуудай урдаһаа эсэргүүсэхэ болоно» гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ һаяшаг бэшэбэ. Замбуулин дайдые шэнжэлхэ Америкын программа «мүнөө үедэ сэрэгэй шэнжэтэй болохо ушартай» гээд энэ газетэ тэмдэглэбэ. Дайсанай замбуулин дайдын онгосые үгы хэхээр хүниие һуулгаһан онгосо зохёон бии болгохо тухай США-да хэлсэдэг болонхой. Иигэжэ тус газетэ бэшэһэн байна.

США-гай гүрэнэй секретарь Раск майн 25-да замбуулин дайдые амгалан ёһоор хэрэглэхэ тухай мэдүүлгэ хэһэн юм. Харин иимэ мэдүүлгэ хэжэ байха үедэнь «Нью-Йорк Уорлд Телеграмм энд Сан» газетэ тад ондоо юумэн тухай бэшээ һэн. «Холбоото Штадууд дэлхэйе тойрожо ябаһан сэрэгэй долоон нюуса хэмэл одотой. Хэмэл одон бүхэн Советскэ Союзай газар дээгүүр хэды дахин ниидэжэ гарана» гэжэ энэ газетэ бэшэһэн байна.

Холбоото Штадууд замбуулин дайдые сэрэгэй зорилгоор хэрэглэжэ эхилбэ бшуу. Эгээл тиимэһээ Советскэ Союзай дурадхалнуудые «тон таарамжагүй» гэжэ замбуулин дайдые амгалан ёһоор хэрэглэхэ зорилготой ООН-ой юридическэ нэмэлтэ комитедтэ Америкын түлөөлэгшэ сэгнэһэн байна.

БАЯРЛАМААР МЭДЭЭСЭЛ, ХОРОТО ЗОРИЛГО

Хаан изагуурта Суванна Фума толгойлогшотой коалиционно правительствын Лаосто бии болгогдоһон тухай мэдээе Н. С. Хрущев баярламаар һайн мэдээсэл гэжэ нэрлээ һэн. Национальна нэгэдэлэй правительствын бии болгогдоһон ушар хадаа Лаосой асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхэ тухай Женевын зүблөөндэ бэелүүлэгдэһэн хүдэлмэриие һаядаа эсэслэн дүүргэхэ харгы зам нээжэ үгэнэ гээд президент Кеннедидэ эльгээһэн телеграмма соогоо нүхэр Хрущев һанамжалһан юм.

«Лаосһоо абтаһан мэдээнүүд угаа һайшаамаар байна» гэжэ президент Кеннеди харюугайнгаа бэшэг соо мэдүүлээ һэн. «Бэеэ даанхай, бэеэ абанги Лаосые» бии болгохо тухай Женевын хэлсээнүүдые бэелүүлхэ гээшэ шухала удхатай гэжэ Дж. Кеннеди тэмдэглэһэн байна.

Харин США-гай хархис этэгээдүүд Лаосто коалиционно правительствын бии болоһон ушарые дурагүйгөөр угтаа бшуу. Лаосто туйлагдаһан амжалта патриотическа хүсэнүүдэй илалтань болоно. Тиигэжэ империалистнуудай Лаосто ябуулдаг политика буруутаба гээшэ бшуу. Демократическа олонхиин хүтэлбэрилэгшэ Мэнсфилд Азиин Зүүн урда зүгтэхи США-гай политикые хубилгаха хэрэгтэй гээд уряалһан юм. Хэды һарын саада тээ Азиин Зүүн урдахи оронуудаар ябажа, ерэһэн сенатор Эллендер мүн лэ тусхай элидхэл хэһэн байна. Тэндэхи оронуудта США-гай улам ехээр туһаламжа хүргэхэ бүри, байдалынь улам аюул хойшолонтой болоно гээд Эллендер мэдүүлһэн юм. Хархис этэгээдүүдые засаг түрэдэ оруулха гэһэн США-гай политика иигэжэ буруутаһан байна.

Лаосто тохёолдоһон байдалһаа Америкын политигууд тусхай согсолол хэхэ гээшэ гү гээд асуухаар. Лаосто бии болгогдоһон коалиционно правительство хадаа оройдоол «хэлсээнүүдые хэхэ комитет» болоно гэпэншүүгээр Америкын пропаганда номнодог байна. Бүхы нацида хабаатай ёһотойл правительство бии болгохын түлөө үшөөл хэды һара үнгэрхэ гэжэ АП агентство мэдүүлнэ. Тиихэдээ Вашингтоной тусхай түлөөлэгшэдэй һанамжые энэ корреспондент бэшэг соогоо дурдаба.

Америкын хэблэлэй мэдээсэһээр, Фуми Насованай сэрэгүүдтэ США финансова туһаламжа хүргэхэ зорилготой. Тэрээнһээ гадна Лаосой нэгэдэмэл арми бии болгохо хэрэг США-гай хиналта доро бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ номнол тараагдадаг байна. Баруун гүрэнүүдэй тала бариһан хараа шугам Суванна Фумагай баримталхые хархис этэгээдүүд баадхаха гэжэ оролдоно. Холбоото Штадууд иигэжэ Лаосой дотоодын хэрэгүүдтэ эдэбхитэйгээр оролсохо зорилготой бшуу. Энэнь ямар ааша дээрэһээ тодорхойлон харуулагданаб гэхэдэ, Холбоото Штадууд өөрынгөө сэрэгүүдые Лаосой хилэ шадар байлгаха шиидхэбэри абаа. Америкын сэрэгүүд тэндэ хэды болотор байлгагдахаар бэ, тэды болотор лэ байлгагдаха юм гээд гүрэнэй департаментын тусхай түлөөлэгшэ Уайт сэхэ мэдүүлһэн байна.

Дээрэ дурсагдаһан баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, Холбоото Штадууд Азиин Зүүн урда зүгтэхи политикаяа хубилгаха хүсэлгүй. Харин америкынхид Урда Вьетнамда бүри сэхэ шууд хэмжээнүүдые абаха зорилготой гээд «Франс-Суар» газетэ һанамжалба.

Америкын хүтэлбэрилэгшэд Азиин Зүүн урда зүгтэ эб найрамдал тогтоохо хүсэлтэйбди гэжэ мэдүүлдэг. Теэд эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгын үнэн зүб байһанда этигэхэнь бэрхэтэй.

С. ИВАНОВ.

ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ҺОНИН

Һуралсалай шэнэ жэлдээ Дэрэстэйн дунда һургуули түлэг бэлдэжэ байна. Эндэ 400 кубометр түлеэн отологдоод, 300-ниинь газаа асарагданхай. Мүнөө жэлдэ 320 хүнэй һууритай шэнэ һургуули, багшанарай хоёр гэр баригдажа эхилхэнь. П. Халтанов.

***

Энэ жэлдэ Потанинай 8 жэлэй һургуули (Бэшүүр) сэсэрлигтэй болоод, газаагаа 240 жэмэстэ модо, 200 уляангир, 500 акаци, 100 үлир һуулгаа. Мүн элдэб янзын сэсэгүүд элбэгээр таригдаа. Һуралсалай туршалгынь участогта овощ, хартаабха, горох, таригдаа.

Манай адрес, телефону[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕЛ[...]ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора [...] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жизни [...] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского стр[...]тельства—47-59, промышленности транспорта, информ[...] —35-14, культуры, литературы и искусства—34-05, п[...] и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корректор[...] — 35-95, бухгалтерия — 37- 32 Для междугород[...] переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культу[...] Бурятской АССР.

Н 00902. Зак. № 3360.